

Total No. of Printed Pages:2

SUBJECT CODE NO:- P-5043
FACULTY OF HUMANITIES
M.A (Sem-II) Examination April/May 2019
Geography

404 Geography of Water Resources - Paper No. -VI

[Time: Three Hours]

[Max.Marks:80]

N.B

Please check whether you have got the right question paper.

1. Use pencil for drawing sketch, map and diagram wherever they are necessary.
2. Figures to the right indicate allotment of marks of the question.
3. Use of unnecessary signs or request in the answer paper is strictly prohibited.

१. नकाशा, आराखडा व आकृत्या काढण्यासाठी आवश्यक तेथे पेन्सिलचा वापर करावा.
२. उजवीकडील आकडे प्रश्नांना दिलेले गुण दर्शवितात.
३. लक्षवेधक खुणा किंवा विनंती करण्यास प्रतिबंध आहे.

Section A (विभाग अ)

Q.1 Write the answer of all the following question in two or three sentences each:
 खालील प्रश्नांची उत्तरे दोन ते तीन वाक्यात लिहा.

20

- 1) Explain the water resources Geography.
जल संसाधन भूगोल म्हणजे काय स्पष्ट करा.
- 2) Write the importance of hydrological cycle.
जलचक्राचे महत्त्व लिहा.
- 3) What is ground water table?
भूमिगत जलरेषा म्हणजे काय?
- 4) What is the main object of National Water Commission?
राष्ट्रीय जल आयोग २००२ संघटनेचा उद्देश कोणता?
- 5) State the short note on water level concept.
जल संतुलन संकल्पना स्पष्ट करा.
- 6) Drip Irrigation Method.
ठिंबक सिंचन पद्धती.

- 7) What is the gravitational water?
गुरुत्वजल म्हणजे काय?
- 8) What is the ground water sources?
भूमिगत पाण्याची स्रोत कोणती?
- 9) State the process of evaporation?
बाष्पीकरणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- 10) Write the use of water.
जल संसाधनाचा उपयोग

Section B (विभाग ब)

Q.2 Answer any five questions of the following
खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1) Explain the different methods of estimation of water demand.
पाण्याचा वापर आणि मागणी या संदर्भातील अंदाज व्यक्त करण्याच्या विविध पद्धतीचे स्पष्टीकरण करा. 12
- 2) What is water pollution? Explain the causes of water pollution?
जल प्रदूषण म्हणजे काय? जल प्रदूषणाची कारणे सांगा. 12
- 3) 'Water is most important and renewable resource' Discuss.
जल अत्यंत महत्वाचे व नूतनीकरण संसाधन आहे चर्चा करा. 12
- 4) Describe surface and ground water resources.
भूपृष्ठावरील व भूमिगत जलसंसाधन स्पष्ट करा. 12
- 5) Explain the terms, evaporation, precipitation and run of.
बाष्पीभवन, पर्जन्यवृष्टी व पाण्याचा अपवय कसा थांबविता येईल स्पष्ट करा. 12
- 6) What is benefit of rain water harvesting?
पावसाच्या पाण्याच्या साठवणुकीचे फायदे. 12
- 7) Discuss various measures of water management.
जल प्रबंधनाच्या विविध उपाययोजनांविषयी चर्चा करा. 12

Total No. of Printed Pages:02

SUBJECT CODE NO:- P-5077
FACULTY OF HUMANITIES
M.A (Sem-II) Examination April/May 2019
Geography

423 Regional Planning and Development-Paper No.-VII

[Time: Three Hours]

[Max.Marks:80]

N.B

Please check whether you have got the right question paper.

- i. Use the pencil for drawing sketch, maps, & diagram whenever necessary.
- ii. Figure to the right indicates marks.
- iii. Use of unnecessary sign or request in answer paper is prohibited.
- i. नकाशा, आराखडा, आकृत्या यासाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
- ii. उजवीकडील आकडे प्रश्नांना दिलेले गुण दर्शवितात.
- iii. लाक्षवेधक खुणा किंवा विनंती करण्यात प्रतिबंध आहे.

Section A / भाग अ

Q.1 Write the answers of the following in two to three sentences each. (all compulsory) 20
 खालील प्रश्नांची दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व आवश्यक)

- I. Explain the concept of 'Region'.
'प्रदेश' हि संकल्पना स्पष्ट करा.
- II. What is meant by 'Resource Region'?
संसाधन प्रदेश म्हणजे काय?
- III. What is spatial planning?
अभिक्षेत्रीय नियोजन म्हणजे काय?
- IV. Explain the term 'Panchayat Raj System'.
'पंचायत राज व्यवस्था' हि संकल्पना स्पष्ट करा.
- V. Give the definition of Regional planning.
प्रादेशिक नियोजनाची व्याख्या द्या.
- VI. What is the Multi-level planning process?
बहुस्तरीय नियोजन प्रक्रीया म्हणजे काय?
- VII. Write down major steps involved in planning process.
नियोजन प्रक्रियेतील महत्त्वाच्या पायऱ्या लिहा.

- VIII. Explain the major difference between short term and long term planning.
अल्प व दीर्घ कालीन नियोजनातील प्रमुख फरक स्पष्ट करा.
- IX. Explain the functions of Zilla Parishad regarding education.
जिल्हा परिषदेचे शिक्षण विषयक कार्ये स्पष्ट करा.
- X. What is Economical Development of a region?
एखाद्या प्रदेशाचा 'आर्थिक विकास' म्हणजे काय?

Section B / भाग ब

Q.2 Attempt any five questions of the following.
खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

- I) Explain the concept of 'Region' in Geography and give its features.
भूगोलातील प्रदेश हि संकल्पना स्पष्ट करून त्याची वैशिष्ट्ये लिहा. 12
- II) Explain the socio-Economic factors affecting regional development.
प्रादेशिक विकासावर परिणाम करणारे सामाजिक व आर्थिक घटक स्पष्ट करा. 12
- III) Give the process of multi-level planning and explain its merits & demerits.
बहुस्तरीय नियोजन प्रक्रिया स्पष्ट करून त्याचे गुण-दोष लिहा. 12
- IV) State the reason of imbalance in regional development in India.
भारतातील प्रादेशिक विकासातील असंतुलनाचे कारणे स्पष्ट करा. 12
- V) Explain the importance of Panchayat Raj system for regional planning & development.
प्रादेशिक नियोजन व विकास यासाठी पंचायत राज व्यवस्थेचे महत्त्व स्पष्ट करा. 12
- VI) Write about structure and functions of zilla parishad.
जिल्हा परिषदेची रचना व कार्ये लिहा. 12
- VII) Describe various types of Regions.
प्रदेशाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. 12

Total No. of Printed Pages:02

SUBJECT CODE NO:- P-5078
FACULTY OF HUMANITIES
M.A (Sem-II) Examination April/May 2019
Geography
424 Geography of Population- Paper No. -VII

[Time: Three Hours]

[Max.Marks:80]

N.B

Please check whether you have got the right question paper.

- i. Use the pencil for drawing sketch, maps, & diagram whenever necessary.
- ii. Figure to the right indicates marks of the question.
- iii. Use of unnecessary sign or request in the answer paper is strictly prohibited.
- i. नकाशा, आराखडा, आकृत्या काढण्यासाठी आवश्यक तेथे पेन्सिलचा वापर करावा.
- ii. उजवीकडील आकडे प्रश्नांना दिलेले गुण दर्शवितात.
- iii. लक्षवेधक खुणा किंवा विनंती करण्यात प्रतिबंध आहे.

Section A

Q.1 Write the answer of all the following questions in two or three sentences each.
 पुढील सर्व प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी दोन किंवा तीन वाक्यात लिहा.

20

- I. State the definition of population Geography
लोकसंख्या भूगोलाची व्याख्या स्पष्ट करा.
- II. Give the two example of skill migration
कुशल स्थलांतराचे दोन उदाहरणे सांगा.
- III. State the characteristics of census.
जनगणनेची वैशिष्ट्ये सांगा.
- IV. Write the affect on fertility of Biological factor.
जननावर परिणाम करणारे जीवशास्त्रीय घटक लिहा.
- V. State the salient characteristics of rural population in India.
भारतातील ग्रामिन लोकसंख्येची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
- VI. What is the sex composition?
लिंग संरचना म्हणजे काय ?

- VII. State the Lee's theory of population migration
ली या शास्त्रज्ञाचा लोकसंख्या स्थलांतराचा सिद्धांत सांगा.
- VIII. What is the overpopulation state in India?
भारतातील जास्त लोकसंख्या असलेली राज्य कोणती.
- IX. State the disadvantages of population growth.
लोकसंख्या वाढीचे दुष्परिणाम सांगा.
- X. Give the meaning of family planning.
कुटुंब नियोजनाचा अर्थ सांगा.

Section B

Q.2 Answer any five questions of the following.

पुढीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

I.	Describe the various approaches to the study of population Geography.
लोकसंख्या भूगोलाच्या विविध अभ्यास पध्दतीचे वर्णन करा.	12
II.	Critically examine Malthus Theory of population growth.
लोकसंख्या वाढीसंदर्भात माल्थसच्या सिद्धांताचे सूक्ष्म परिसण करा	12
III.	Explain literacy and occupational compositions of population.
साक्षरता व लोकसंख्येची व्यावसायिक रचना या विषयी सविस्तर लिहा.	12
IV.	Explain the scheduled cast and tribal population composition in India.
भारतातील अनुसूचित जाती व जमाती लोकसंख्या रचनेचे स्पष्टीकरण द्या.	12
V.	Explain the factors responsible for the growth and distribution of population in India.
भारतातील लोकसंखेची वाढ व वितरणाच्या उत्तरदायी घटकांची व्याख्या करा.	12
VI.	Explain the importance and utility of study of migration.
स्थलांतराच्या अध्ययनाचे महत्त्व व उपयुक्तता विशद करा.	12
VII.	Give the assessment of Impact of growing population on environment.
लोकसंख्या वाढीच्या पर्यावरणीय प्रभावाचे मूल्यमापन करा.	12

Total No. of Printed Pages:02

SUBJECT CODE NO:- P-5058
FACULTY OF HUMANITIES
M.A (Sem-IV) Examination April/May 2019
Geography
Political Geography - GEO- 408

[Time: Three Hours]

[Max.Marks:80]

N.B

Please check whether you have got the right question paper.

- 1) All questions are compulsory from Part 'A' and any five questions from Part 'B'.
- 2) Draw sketch maps and diagrams wherever necessary.
- 3) Use of unnecessary signs attracting attentions or request in the answer paper is strictly prohibited.
- 1) भाग 'अ' मधील सर्व प्रश्न आवश्यक आणि भाग 'ब' मधील कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
- 2) आवश्यक तेथे आराखडा, नकाशा व आकृत्या काढा.
- 3) उत्तरपत्रिकेत अनावश्यक खुणांचा वापर करण्यास किंवा विनंती करण्यास प्रतिबंध आहे.

Part A / भाग अ

Q.1 Write the answer of the following questions in two or three sentences each.

20

खालील प्रश्नांची उत्तरे दोन किंवा तीन वाक्यात लिहा.

- i) Write the countries included in SAARC.
सार्क संघटनेत समाविष्ट असणाऱ्या देशांची नावे लिहा.
- ii) Explain the concept of frontiers.
सीमा प्रदेश ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- iii) Define Political Geography.
राजकीय भूगोलाची व्याख्या द्या.
- iv) What is Rimland?
किनारभूमी म्हणजे काय?
- v) Write about physical element of the state.
राज्याची प्राकृतिक अंगे स्पष्ट करा.

- vi) What is meant by Geopolitics?
भूराजनिती म्हणजे काय?
- vii) Power resources and nation.
ऊर्जा संसाधने आणि राष्ट्र.
- viii) Write the international boundaries of India.
भारताच्या आंतरराष्ट्रीय सीमा लिहा.
- ix) Global strategy about terrorism.
दहशतदवादा विषयीचे जागतिक धोरण.
- x) Human element of the state.
राज्याची मानवी अंगे लिहा.

Part B / भाग ब

Q.2 Answer any five questions of the following.

60

खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- i) Explain the nature and scope of political geography.
राजकीय भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ii) State the role of cultural elements in the development of nation.
राष्ट्राच्या विकासातील सांस्कृतिक अंगाची भूमिका विशद करा.
- iii) Describe the strategic importance of India Ocean.
हिंदी महासागराचे भूराजनैतिक महत्त्व वर्णन करा.
- iv) Critically examine the Heart land theory.
मर्मभूमी सिद्धांताचे टिकात्मक परिक्षण करा.
- v) State the significance of SAARC.
सार्क - महत्त्व विशद करा.
- vi) Differentiate between frontiers and boundaries
सीमा आणि सीमा प्रदेश यातील फरक स्पष्ट करा.
- vii) Describe the various approaches in the study of political geography.
राजकीय भूगोल अभ्यासाच्या विविध दृष्टीकोनांचे वर्णन करा.

Total No. of Printed Pages:2

SUBJECT CODE NO:- P-5101
FACULTY OF HUMANITIES
M.A (Sem-IV) Examination April/May 2019
Geography
Biogeography - GEO-427

[Time: Three Hours]

[Max. Marks:80]

N.B

Please check whether you have got the right question paper.

- 1) All Questions are compulsory from part 'A' and any five Questions from Part 'B'.
- 2) Draw sketch, maps and diagrams wherever necessary.
- 3) Use of unnecessary signs attracting attentions or request in the answer papers is strictly prohibited.
- 1) भाग 'अ' मधील सर्व प्रश्न आवश्यक आणि भाग 'ब' मधील कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
- 2) आवश्यक तेथे आराखडा, नकाशा व आकृत्या काढा.
- 3) उत्तरपत्रिकेत आनावश्यक खुणांचा वापर करण्यास किंवा विनंती करण्यास प्रतीबंध आहे.

Part – A (भाग - अ)

Q.1 Write the answer of the following questions in two or three sentences each. 20
 खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी दोन किंवा तीन वाक्यात लिहा.

- i) State the need of plant conservation.
वनसंवर्धनाची गरज विशद करा.
- ii) What is food web?
अन्नजाळी म्हणजे काय?
- iii) Define environment?
पर्यावरण व्याख्या द्या
- iv) Explain the ecological balance.
परिस्थितीकी संतुलन स्पष्ट करा.
- v) Write about fresh water ecology.
गोडेपाणी परिस्थितीकी विषयी माहिती लिहा.
- vi) Explain grassland ecosystem.
गवताळ परिसंस्था स्पष्ट करा.
- vii) Write the importance of Bio-geography.
जैविक भूगोलाचे महत्व लिहा.
- viii) Write the types of Bio-diversity.
जैवविविधतेचे प्रकार लिहा.
- ix) Write about biological hazards.
जैविक आपत्ती विषयी लिहा.

- x) State the causes of biodiversity depletion.
जैवविविधता क्षयाची कारणे लिहा.

Part – B (भाग ब)

Q.2 Answer any five questions of the following.
खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

60

- Give an account of Bio-diversity in India.
भारतातील जैवविविधतेचा वृत्तांत द्या.
- Explain human ecology.
मानवी परिस्थितीकी स्पष्ट करा.
- Explain plant animal association in Habitat.
अधिवासातील प्राणी आणि वनस्पती यांचे सहचार्य स्पष्ट करा.
- Write in detail on remedies of animal conservation.
प्राणी संवर्धनाचे उपाय सविस्तर लिहा.
- Explain the consequences of environmental hazards.
पर्यावरणीय आपत्तीचे परिणाम स्पष्ट करा.
- Write in detail on tropical grassland ecosystem.
उष्ण कटिबंधीय गवताळ परिसंस्थेविषयी सविस्तर लिहा.
- Describe the natural depletion of Bio-diversity.
जैवविविधतेच्या नैसर्गिकरित्या होणाऱ्या व्हासाचे वर्णन करा.

Total No. of Printed Pages:3

SUBJECT CODE NO:- P-5102
FACULTY OF HUMANITIES
M.A (Sem-IV) Examination April/May 2019
Geography
Remote Sensing Techniques- GEO-428

[Time: Three Hours]

[Max.Marks:80]

N.B

Please check whether you have got the right question paper.

- 1) All questions are compulsory from Part 'A' and any five questions from Part 'B'.
- 2) Draw Sketch, maps and diagrams wherever necessary.
- 3) Use of unnecessary signs attracting attentions or request in the answer papers is strictly prohibited.
- 1) भाग 'अ' मधील सर्व प्रश्न आवश्यक आणि भाग 'ब' मधील कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
- 2) आवश्यक तेथे आराखडा, नकाशा व आकृत्या काढा.
- 3) उत्तरपत्रिकेत अनावश्यक खुणांचा वापर करण्यास किंवा विनंती करण्यास प्रतिबंध आहे.

PART – A (भाग - अ)

Q.1 Write the answer of the following questions in two or three sentences each.
 खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी दोन किंवा तीन वाक्यात लिहा.

20

- 1) Use of air photos in mapping of resources.
संसाधन मानचित्रातील हवाई छायाचित्रांचा उपयोग लिहा.
- 2) Define geometry of sensor.
संवेदकाची भूमिती म्हणजे काय?
- 3) What is digital mapping?
डीजीटल मॅपिंग म्हणजे काय?
- 4) Explain the images processing.
प्रतिमा प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- 5) Use of remote sensing in environmental management.
पर्यावरण व्यवस्थापनातील सुदूर संवेदनाचा उपयोग लिहा.

- 6) Define Remote Sensing.
सुदूर संवेदन व्याख्या लिहा.
- 7) Explain the term platform.
मंच (प्लॅटफॉर्म) ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- 8) What does SPOT stands for? Explain in short.
SPOT चे दिर्घरूप काय आहे? थोडक्यात स्पष्ट करा.
- 9) What are the purpose of ground verification?
प्रत्यक्ष भू-पाहणीचे उद्देश कोणते ते सांगा.
- 10) What do you mean by resolution?
सूक्ष्मता म्हणजे काय?

PART - B (भाग - ब)

Q.2 Answer any five questions of the following.

60

खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- i) Explain different types of aerial Photographs in detail.
हवाई छायाचित्रणाचे विविध प्रकार विस्तृत स्पष्ट करा.
- ii) State that how the GIS techniques is useful in hazard management.
आपत्ती व्यवस्थापनात भौगोलिक माहिती प्रणाली कशी उपयुक्त आहे, ते विशद करा.
- iii) Write in detail INSAT satellite.
इन्सॅट उपग्रह प्रणाली सविस्तर लिहा.
- iv) What is meant by GIS? Explain the nature of GIS techniques.
भौगोलिक माहिती प्रणाली तंत्राची व्याख्या सांगून स्वरूप स्पष्ट करा.
- v) Explain the elements of aerial photography.
हवाई छायाचित्रणाची मुलभूत अंगे स्पष्ट करा.

- vi) Explain different types of imageries.
विविध प्रकारच्या प्रतिमांचे स्पष्टीकरण करा.
- vii) Explain principle and geometry of scanners and CCD arrays.
सूक्ष्म समिक्षक आणि CCD अरेसची तत्वे आणि भूमितीय बाजू स्पष्ट करा.